

Väri-varjoteatteri

Tutustuimme päivätoimintaprojektissa väri-varjoteatterin ihmeelliseen maailmaan syksyllä 2004 Mervi Riikosen johdolla. Mervi on kirjoittanut aiheesta kirjan nimeltä ”Värien ja varjojen näyttämö”.

Tutustumiseen voi käyttää erilaisia leikkejä, jotta tunnelma vapautuu ja ihmiset oppivat samalla tuntemaan toisiaan. Me kokeilimme leikkiä, jossa tarvitaan iso kangaspussi ja siellä erilaisia tavaroita. (Esineiden on hyvä olla riittävän yksinkertaisia muodoiltaan, jotta ne on helppo tunnistaa) Vuorotellen jokainen tunnusteli yhtä esinettä pussin sisällä niin ettei itse eikä muut sitä nähneet ja yritti kuvailla esinettä muille (muoto, materiaali, mahdollinen väri, käyttötarkoitus jne.). Muiden tehtävänä on arvata mikä esine on.

Varjoteatterin ja teatterin historiaan tutustuimme kirjan ja muiden materiaalien pohjalta. Varjoteatterin historia ulottuu vuosituhansien taakse Kaukoitään, jossa uskonnollisia uskomuksia ja tarinoita on siirretty sukupolvilta toiselle varjoteatterin keinoin.

Paitsi erilaisia väri-varjoteatteriesityksiä voidaan menetelmää soveltaen toteuttaa esim. erilaisia värihuoneita (joissa voidaan hiljentyä ja miettiä millaisia tunteita kyseinen väri tuo kullekin mieleen), lavastuksia ja taustoja muille esityksille jne. Väri-varjoteatteria voidaan käyttää myös osana ilmaisutaidon opetusta. Esitysten olennainen osuus on myös äänimaailma joka voi olla paitsi musiikkia myös muita erilaisia ääniä, joten tällainen kokemus aktivoi useita eri aisteja.

Väri-varjoteatterin tekemisen lähtökohtana on se, että on olemassa tarpeeksi suuri pimennettävissä oleva tila (ikkunat pimennetään esim. mustilla jätesäkeillä), suuri lakanakangas joka saadaan pystytettyä (ripustettua seinästä seinään) niin, että ihmisen oma varjo toimii näyttelijänä. Lisäksi tarvitaan piirtoheitin, piirtoheitinkalvoja, lasimaaleja, sprilliukoisia tusseja, pensseleitä, pahvia johon voi puhkoa neulalla esim. tähtitaivaan ja soittimen ja sopivaa musiikkia. Äänimaailma voi tehdä myös muilla keinoin musiikin ja ihmisäänen lisäksi esim. raaputtamalla, kilistelemällä, kolistelemalla, suhisemalla, naputtamalla, repimällä paperia jne.

Piirtoheittimen avulla kankaalle heijastetaan erilailla värjättyjä kalvoja, kankaan takana näyttelijät esiintyvät niin, että heidän varjonsa näkyy katsomon puolelle. Mitä lähempänä kangasta ihminen on sen terävämpi on hänen varjonsa kankaalla. Kankaan takana ihminen, näyttelijä on anonyymi ja ”naamion suojassa” mikä pienentää kynnystä nousta estradille.

Me koimme koulutuspäivänä esiintymiset ja esitysten tekemisen erittäin mieluisana ja hienona kokemuksena niin katsomossa kuin kankaan takana näyttelijänäkin.

Tärkeintä on, että käytössä oleva tila on riittävän suuri, jotta piirtoheittimen ja kankaan välille jää riittävästi etäisyyttä (vähintään 5 m.) jotta ihmisen koko varjo mahtuu kankaalle. Esityksiä voi katsoa ”katsomon” puolella vaikka tuoleilta tai patjoilla lattialla maaten. Mikään ei myöskään estä heijastamasta esitystä kattoon, jolloin vaikeimmin vammaisten kanssa sitä voi katsella makuultaan lattialta.

Materiaalit:

- riittävän iso huone, jonka saa täysin pimeäksi (pimeä huone on tärkeää, jotta värien loisto tulee kunnolla esiin)
- jätösäkkejä ikkunoiden peittämiseen, maalarinteippiä
- piirtoheitin
- piirtoheitinkalvoja
- lasivärejä tai muita sopivia värejä jotka kuultavat läpi (lasivärit toimi parhaiten)
- pensseleitä
- pahvia tai kartonkia
- cd-soitin ja sopivaa musiikkia
- spriiliukoisia tusseja
- ”katsomoon” tuoleja tai patjoja
- hattuja, vaatteita, eri esineitä ja muuta tarvittavaa rekvisiittaa
- iloista mieltä ja uskallusta ideoida pieniä tarinoita ja juttuja. Usein esim. laulujen sanoista tai saduista saa hyviä ideoita tarinan tekemiseen, jos ei muuten meinaa päästä alkuun.

Kalvoja voidaan maalata pensselien ja lasivärien avulla ja niitä voidaan tehdä siten, että laitetaan kaksi kalvoa vastakkain ja niiden väliin värejä, jotka sekoittuvat hienoiksi ”psykedeeliseksi” kuvioiksi. Kalvoille voi myös kopioida kuvia kirjoista, lehdistä, runoja tai muita tekstejä jne. Se mielikuviutus!

Esitykselle voidaan tehdä oma ”käsikirjoitus”, jolla tarkoitetaan sitä missä järjestyksessä ja missä kohdassa esitystä kukin kalvo tulee esille, ja mitä näyttelijänä toimivat ihmiset tekevät kussakin vaiheessa. Käsikirjoituksen voi tehdä yksinkertaisesti A4 kokoiselle paperille jakamalla se riittävän moneen sektoriin tarvittavien elementtien mukaan (esim. tarina, avainsanat, värikalvot, liike -> varjot, esineet, äänet).

Lisätietoja Värivarjoteatterin hienosta maailmasta saa Mervi Riikosen kirjasta Värien ja varjojen näyttämö. Kirjan on julkaissut Kehitysvammaisten Palvelusäätiö vuonna 2000. Kirjoja voi tiedustella osoitteesta www.kvps.fi